

MARUF: “KERKÜK’TE TÜRKMEN VARLIĞINI HIÇ SAYARAK BİR ŞEYLER YAPILAMAZ”.

Aydın MARUF

Hukuk Fakültesi mezunu olan Aydın Maruf, Türkiye’de Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde Yüksek Lisans eğitimini 2007’de tamamlamıştır. Irak Türkmen Cephesi’nin (ITC) 2011 Mayıs ayında oluşturulan yeni yönetiminde, Yönetim Kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. Aynı yıl itibariyle ITC’nin Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Sorumlusu olmuştur. 2000-2002 yılları arasında Türkmeneli Partisi’nin siyasi büro üyeliğini yapmıştır. Irak Türkmenleri Öğrenci ve Gençler Birliğinin kuruculuğunu yapan Aydın Maruf, aynı zamanda 1995-1998 ve 2000 yıllarında bu kuruluşun başkanlığını yürütmüştür. 21 Eylül 2013 tarihinde Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Parlamento seçimlerinde Erbil’den milletvekili seçilmiştir.

ORSAM: Bize kendinizden kısaca bahseder misiniz?

Aydın Maruf: Irak Türkmen Cephesi Yürütme Kurulu üyesi ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Parlamentosu Milletvekiliyim. Erbil'de yaşıyorum.

İŞİD operasyonlarıyla ilgili, Irak'ta gidişatın nasıl olacağı ve Türkmenlerin neler yaşadığı ile ilgili bize genel bir değerlendirme yapabilir misiniz?

Musul, Telafer ve Kerkük'te ortaya çıkan durum gerçekten hassas ve önemlidir. Tüm kesimleri, bütün bölgeyi etkilemektedir. Türkmenler çoğunlukla Kerkük, Musul, Erbil, Tuzhurmatu, Diyala ve Telafer'de yaşıyor ve bu bölgede aynı zamanda Türkmen siyasi partileri de bulunuyor. Ülkede hiçbir kimse, hiçbir kesim Musul'un sadece 300 silahlı kişinin müdahalesiyle bir günde ele geçirileceğini tahmin etmiyordu. Bu gruplar aldıkları destekle veya arkalarında olan dış güçlerle önce Musul'a, Musul'dan da diğer bölgelere geçip, buraları da ele geçirmeye çalıştılar. Musul olayından evvel başka bir tablo vardı. Musul'un ele geçirilmesinden sonra da başka bir tablo ortaya çıkıyor. Musul olaylarından sonra bölge siyasetçileri başka bir politika

izlemeye başladı. Bizim aldığımız bilgilere göre Musul'da Irak merkezi hükümetine bağlı asker ve polisten oluşan yaklaşık 80 binlik bir güvenlik gücü vardı. Buna rağmen, 3 milyon nüfusu olan bir şehrin sayıları 500 ile 1.000 kişi arasında değişen silahlı bir grubun eline bu kadar kolay geçmesi bunun bir siyasi oyun olduğunu insanların aklına getirmektedir. Biz de o bölgede siyasi bir şekillenme olduğunu görmekteyiz. Irak bir şekillenmeye doğru gidiyor. Bu şekillenmede maalessiz Türkmenlerin varlığından bahsedilmiyor. Şekillenmede sadece Irak Şiiileri, Kürtleri ve Sünnileri bulunmaktadır. Bu bölgelerin arasında bizi Türkmenler olarak zor bir karar bekliyor. Sonuçta Türkmenlerin de kararını vermesi gerekmektedir. Irak'ın Kürt bölgesinde mi yaşamak istiyorlar yoksa Sünni bölgesinde mi, Şii bölgesinde mi ya da bir bölünmeye mi gidecekler? Türkmenler bunun kararını vermeleri gerekiyor. Türkmen bölgeleri üzerinde bu tarz siyasi çekişmeler olduğu için biz Türkmenler de bu noktada önemli bir faktör olmaya çalışıyoruz. Çünkü neticede Türkmenler de o bölgede önemli bir unsurdur. Bu yüzden Musul'un ele geçirilmesi Türkmenleri olumsuz bir

Ülkede hiçbir kimse, hiçbir kesim Musul'un sadece 300 silahlı kişinin müdahalesiyle bir günde ele geçirileceğini tahmin etmiyordu.

şekilde etkiledi. Musul'un silahlı güçler, örgütler tarafından ele geçirilmesi ve bu örgütlerin hakimiyeti altında olması aynı şekilde bu grupların Telafer'e saldırması, Türkmenlerin buralardan zorla göçe maruz kalmasına neden oldu. Türkmenler Telafer'i hemen hemen boşalttı. Türkmenlerin çoğu Duhok, Sincar, Zummar ve Erbil'e doğru geldi. Şu an yaklaşık 150-200.000 arası Türkmen vatandaşımız Zummar, Duhok, Sincar, Erbil ve hatta bazıları da Kerkük'e göç etti. Bu noktada bizi çok tehlikeli bir durum bekliyor. Çünkü Türkmenlerin çoğunlukla bulunduğu o bölge boşalmış oldu. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanıyla yaptığımız konuşmada da bu konu dile getirildi. Telafer sadece Türkmen varlığının olduğu bir yer ve temenimiz Türkmen göçünün geçici bir durum olmasıdır. Bizim isteğimiz bu olaylardan sonra Telafer bölgesine Türkmenlerin dönmeleridir. Telafer bizim için stratejik öneme sahiptir. Başka ülkeler ya da başka siyasi partiler Telafer'e önem vermiyorlar. Bunun nedeni de bellidir. Çünkü Telafer'de petrol olmadığı için burası başka ülkelere ya da siyasi gruplarca önemsiz bir yer olarak kabul ediliyor ama bizim için her anlamda önemli-

dir. Çünkü Telafer bir Türkmen şehridir. Biz ayrıca peşmerge güçlerinin neden Telafer'i koruyamadığını da konuşuyoruz. Bu konuyu Kürt yetkililerden de duyuyoruz. Peşmerge neden Kerkük'e gidiyor ama Telafer'e gidemiyor ya da gitmiyor? Neden planlarında Telafer'e gitmek yoktu. Bu da Telafer'in onlar için önemli bir şehir olmadığını göstermektedir. Kısacası petrol olmadığı için oraya çok önem vermiyorlar.

Fakat Kerkük'e ve Kerkük'ün etrafına Erbil'den, Süleymaniye'den peşmerge güçleri gitmektedir.

Peşmergenin Kerkük'teki varlığını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Peşmergenin Kerkük'e gitmesi Türkmenlerle istişareler yapılarak olmadı. Çünkü Bağdat ve Erbil arasında bir anlaşma olmasa da Irak Anayasası'na göre eğer bir bölgeden Irak ordusu çekilirse, peşmerge güçleri o bölgeye geçici olarak girebilir. Peşmerge güçleri orada yaşayan insanların malını ve mülkünü korumak için orada bulunması gerekmektedir. Başka amaçlarla orada görev yapmamalıdır. Mesela Irak ordusu çekilse ve bölgeye de peşmerge girmezse, bu sefer bölgeye IŞİD gibi başka gruplar, milisler girer ve Kerküklülerin durumu orada

Bölgede siyasi bir şekillenme olduğunu görmekteyiz. Bu şekillenmede maalesef Türkmenlerin varlığından bahsedilmiyor. Şekillenmede sadece Irak Şiileri, Kürtleri ve Sünnileri bulunmaktadır.

daha kötü olur. Bu yüzden peşmergenin orada olmasına bizim bir itirazımız yoktur. Ama bunu Irak'ta da söyledim burada da söylüyorum; peşmergenin bölge insanını korumak amacıyla orada bulunması ve bu durumun da tehlike geçene kadar olması gerekmektedir. Ayrıca oradaki Türkmenler ve diğer gruplarla istişare etmesi ve koordineli çalışması gerekmektedir. Biz bunu geçen Irak'ta Kürt Bölgesel Yönetimi Parlamentosundaki oturumda da belirttik. Eğer bir peşmerge gücü ya da herhangi bir siyasi güç bölgeye giderse mutlaka Türkmenlerle görüşmesi lazım ve koordineli çalışması gerekir. Eğer bu yapılmazsa orada bir eksiklik bir istikrarsızlık olur. Çünkü neticede orası bir Türkmen bölgesidir. Orası bir Sünni bölgesi veya Kürt bölgesi değildir. Çoğunlukla Türkmenlerin yaşadığı bir bölgedir. Bu yüzden

orada ne olursa olsun mutlaka Kürt siyasi partileri, peşmerge güçleri, ve Arap siyasi partileri de Türkmenlerle görüşmeli, onların da fikirlerini almaları gerekmektedir. Bölge için bu çok önemlidir.

Erbil'de parlamentoda IŞİD ile ilgili neler konuşuluyor? Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nin kontrolü altındaki bölgelere göç eden Türkmenlerin durumu nasıl?

Şimdi oradaki tüm gruplar, tüm siyasi güçler her şeyden evvel siyasi menfaatlerini düşünüyorlar. "Kürdistan Sosyalist Partisi Başkanı 500 peşmergeyle Kerkük'e doğru gidiyor" başlıklı bir haber okumuştum. Kürdistan Sosyalist Partisi Başkanı'nın Kerkük'e gitmesi siyasi bir manevradır. Bu hareketin başka bir anlamı da Kerkük onlar için artık bir Kürdistan şehridir. Öyle düşü-

nüyorlar ve Kerkük'te yaşayan diğer grupların görüşlerine değer vermiyorlar. Geçenlerde Türkmenlerin silahlı grup oluşturmalarına karşı çıktılar. Bu tarz davranışlar hoş değil. Bu tarz konuların masada konuşulması gerekmektedir. Çünkü orada Türkmenler de yaşamaktadır. Kürtlerin de buna saygı duyması lazım. Kerkük'te Türkmen varlığını hiçe sayarak bir şeyler yapılamaz. İkinci sorunuza geldiğimizde, Erbil bölgesine gelen Türkmenlerin durumu iyi ve rahat. Merkezde yaklaşık 1.000 Türkmen yaşıyor. Erbil'in dışında da Gazer'de Türkmenler bulunmaktadır. Bir de Erbil ile Musul arasındaki bölgede kamp kuruldu ve yaklaşık 500 Türkmen aile orada bulunmaktadır. Erbil'in dışında bu iki bölgede Türkmenler var. Erbil'in içinde de Türkmenler var ama daha dağınıklar. Kamp bulunmamakta, evlerde yaşıyorlar. Yerel hükümet çok iyi ilgileniyor. Olumlu yaklaşıyor. Yerel hükümet ikamet konusunda Türkmenlere zorluk da çıkarmıyor. İkamet o bölgede her şeyden önemlidir. Yerel hükümet Türkmenler için bu konuda kolaylık sağlıyor. Bizler de Erbil Türkmenleri olarak elimizden geleni yapıyoruz. Orada bulunan Irak Türkmen Cephesi bürosu maddi yardım ve ikamet

konusunda Türkmenlere yardımcı oluyor, sahip çıkıyor ve Türkmenlere gelecekte de sahip çıkmaya devam edecektir.

İŞİD'in operasyonları Irak Kürt Bölgesel Yönetimi için bir avantaj sağladı mı?

Geçenlerde Mesud Barzani bir toplantıya başlamadan önce şunları söyledi: "İŞİD bizim için iki önemli problemi çözdü; biri 140. Madde, diğeri de petrol konusu". Şu an kimse petrol konusunu konuşmuyor. Bir ara petrol konusu çok konuşuluyordu. 140. madde de doğal olarak İŞİD'in gelmesi ile çözüldü. Musul olayından önce 140. madde uygulanmıyordu ve bölgede peşmerge yoktu. Bölgede Kürtler istedikleri bölgeleri kontrol etmeye başladılar. Peşmergeler bu bölgelerde bulunmakta ve bölgeyi korumaktadır. Bu yüzden Barzani, İŞİD'in yaptıklarının kendileri için doğru bir hamle olduğunu ve büyük bir problemi çözdüğünü düşünüyor. Biz Türkmenler, Kerkük'te yaşayan halkın malını, mülkünü ve hakkını korumak için giden peşmergeleri yasal olmasa bile destekleriz. Fakat siyasi bir amaç için olursa destek vermeyiz ve bunun da karşısında oluruz. Böyle bir oluşumla da ortak olmayız. Bu yüzden Irak Kürt Bölgesel

Şu an yaklaşık 150-200.000 arası Türkmen vatandaşımız Zummar, Duhok, Sincar, Erbil ve hatta bazıları da Kerkük'e göç etti. Bu noktada bizi çok tehlikeli bir durum bekliyor. Çünkü Türkmenlerin çoğunlukla bulunduğu o bölge boşalmış oldu.

Biz Türkmenler, Kerkük'te yaşayan halkın malını, mülkünü ve hakkını korumak için giden peşmergeleri yasal olmasa bile destekleriz. Fakat siyasi bir amaç için içinde olursa destek vermeyiz ve bunun da karşısında oluruz.

Yönetimi ve Bağdat hükümetinin Kerkük'teki siyasi partilerle ilişkilere önem vermesi gerek. Artık herkes yeniden şekillenecek Irak'ı konuşuyor. Biz de bu durumda Türkmenlerin ne olacağını konuşmalıyız. Bugünden sonra orada Sünniler ve Kürtlerle ilişkilerimizi iyileştirmek için çaba göstermekten hiç çekinmememiz gerekmektedir. O bölgede mutlaka beraber çalışmamız lazım. Orada olacak herhangi bir şekillenmede Türkmenlerin de söz sahibi olması ve etkisinin olması gerekmektedir.

Irak Kürt Bölgesel Yönetiminde seçimler oldu ve kısa bir süre sonra da Irak'ta genel seçimler oldu. Seçimleri bize kısaca değerlendirebilir misiniz?

Kürtler başından beri ikiye bölünmüş durumda. Birincisi Talabani'nin başkanlığında Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) diğeri de Barzani başkanlığında Kürdistan Demokrat Parti (KDP)'dir. Bunların iki bölgede hakimiyeti bulunmaktadır. KYB'nin Süleymaniye'de, Erbil'de ise KDP'nin hakimiyeti var. Bazı noktalarda ortak olarak hareket ettikleri görülse de bazı konularda da farklı görüşlere sahiptirler. Çünkü birisi İran'a yakındır, diğeri de

Türkiye'ye yakındır. Mesela KDP, Maliki'yi başbakan olarak kabul etmiyor. KYB ise sanki İran yanlısı gibi davranıyor. Bu yüzden Maliki'nin başbakan olması veya olmaması ile ilgili hiçbir sıkıntısı bulunmamakta. Kürtler bütün siyasi partilerle birlikte bir heyet oluşturdular. Bu heyet Bağdat'ta hükümet kurulması ile ilgili görüşmeler yapacaklar. Fakat Kürtler Maliki'nin yeniden başbakan olmasını kabul etmiyorlar. Eğer Kürtlerle Bağdat arasında son zamanlarda yaşanan mali kriz konusu çözülür, peşmerge ve 140. madde konusunda bir anlaşmaya varılırsa Kürtler, Maliki'nin başbakan olmasını kabul edecektir. Bu tarz siyasi menfaatler her şeyin üstünde gelmektedir. Bölgedeki Kürt siyasi partiler de ne yapacaklarını çok iyi biliyorlar. Bu yüzden şu anda hükümet kurulması için hiçbir adım atılmıyor. Hükümet kurmak için Bağdat'ta da hiçbir çalışma yok. Çünkü ülkedeki şu anki durum hükümetin kurulmasından daha önemlidir. Bu yüzden herkes IŞİD'in meselesini, bu durumun nereye gideceğini konuşuyor. Geçenlerde yaptığımız bir toplantıda da konuşuldu. İran IŞİD meselesini yakından takip ediyor ve durumdan çok rahatsız. İran; eğer IŞİD ülkede ilerleyişine devam

eder ve durdurulamazsa IŞİD'in Basra'ya kadar gideceğini düşünüyor. Eğer IŞİD Bağdat'ı ele geçirirse, İran askeri müdahalede bulunacağını da söylüyor. İran bunu Kürt heyetine söyledi. İran ayrıca IŞİD'i bitirmek için elinden gelen her şeyi yapacağını, gerekirse ABD ile işbirliği bile yapabileceğini söylüyor. İran, Irak'a komşu olduğu için bu meselenin sürekli takibindedir. Bu bölgede şu an IŞİD konuşuluyor, IŞİD'in Sünni politikası takip ediliyor. Sünnilerin IŞİD'e karşı tavrı ve

bu milislerin arkasında kimlerin olduğu konuşuluyor. Bölge kendisini derinden etkileyecek siyasi bir oluşumla karşı karşıya ve bu yüzden bizim için şu an bu durum hükümetin kurulmasından daha önemlidir.

Aydın Bey söyleşi için teşekkür ederiz.

Busöyleşi ORSAM Araştırma Asistanı Firuze Yağmur Gökler tarafından Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye'de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr